

TÜRKİYE BAROLAR BİRLİĞİ

**TÜRKİYE BAROLAR BİRLİĞİ BAŞKANI
AVUKAT ÖNDER SAV'IN**

**BARO BAŞKANLARI İLE
TÜRKİYE BAROLAR BİRLİĞİ'NİN
ORTAK TOPLANTISINDA
YAPTIĞI KONUŞMA**

5 Őubat 1994

340.009

S263

1994

k. 1

000551

**MESLEK, YARGI VE ÜLKE SORUNLARI İLE İLGİLİ
OLARAK BARO BAŞKANLARI İLE TÜRKİYE BAROLAR
BİRLİĞİ'NİN ORTAK TOPLANTISINDA
BİRLİK BAŞKANI AVUKAT ÖNDER SAV'IN
YAPTIĞI KONUŞMA**

Toplantımızı onurlandıran Anayasa Mahkemesi Başkanı Sayın Yekta Güngör Özden'i, Adalet Bakanı Sayın Seyfi Oktay'ı, Basının ve TV. lerin değerli temsilcilerini, Baro Başkanlarımızı, Türkiye Barolar Birliği'nin ve Ankara Barosu'nun değerli Yöneticileri ve Birlik Delegelerini, Sayın konukları saygılarımla selamlıyorum.

Bize zaman ayırıp toplantıya katıldıkları için Anayasa Mahkemesi'nin Sayın Başkanı'na, Sayın Adalet Bakanı'na, elverişsiz hava koşullarına rağmen çeşitli sıkıntıya ve yorgunluğa katlanarak toplantıya katılan Baro Başkanlarına ve Baro temsilcilerine ve toplantıya katılan bütün değerli meslekdaşlarıma hoşgeldiniz diyorum, teşekkür ediyorum.

Mesleğin sorunlarının darboğaza girmesi Barolarımızın yörelerinde çeşitli eylemlere başlaması ve Barolarımızın, Türkiye Barolar Birliği ile birlikte ortak görüşlerin saptanmasını istemeleri, bu toplantıyı zorunlu kılmıştır.

Toplantımızı, demokrasinin, toplumun, ülkemizin ve hatta Cumhuriyet'in sorunlarının çok yoğun olduğu bir dönemde yapıyoruz.

Bu sorunlarla birlikte mesleki sorunlarımız da yoğunlaşıyor, büyüyor, müdahale edilmezse çözümsüzlüğe doğru hızla yol alıyor. İster serbest çalışsın, isterse kamu kesiminde Avukatlık yapsın, bütün meslekdaşlarımızın mali ve ekonomik sorunları çığ gibi yükselmiştir; anılan sorunlar, savunma mesleğinin yürütülmesini güçleştirmiştir.

Yargıç ve Savcıların mesleğe yakışmayan ekonomik durumları 486 Sayılı KHK. ile haklı olarak iyileştirildi, bu konuyu tüm Barolarımız destekledi.

"Sav-Savunma-Karar" bütünlüğünde iki kesim "Sav ve Karar" düşünülürken "Savunma"nın hiç düşünülmemesi, yargının olmazsa olmaz koşulu savunma mensuplarının ayrık tutulması, sosyal devlet ve eşitlik ilkelerini zedelemiştir. Devlet ve ulus adına adaletin gerçekleşmesini sağlayan Yargıçların ve Savcılarının ekonomik durumları iyileştirilirken Devlet adına savunma görevi yapan "Kamu Avukatlarına yargının üvey evladı muamelesi yapılması fevkalâde üzücü olmuştur.

Milyarlarca liralık çekişmeleri çözen yargıçların, devletin milyarlarını çalanların, kamu adına cezalandırılmalarını isteyen savcılarının yaptıkları hizmetle, devletin milyarlarının çarçur edilmesine engel olan, geceleri uykuları kaçan kamu avukatlarının hizmetleri ve önemleri arasında ne fark vardır? Hiç bir fark yoktur. Peki ekonomik durumları arasındaki fark nedir? Dağlar kadar büyüktür.

Devlette 25 yıl hizmet gören 1/4. derecede bulunan bir kamu avukatının 1993 yılı sonu itibarıyla aylık maaşı 7.400.000.- TL.'sıdır, aynı görev süresi ve aynı derecedeki bir yargıç ve savcının ve bu sınıftan sayılanların aylık maaşı yaklaşık olarak 22.000.000.- TL.'dir.

Kamu Avukatları, herhangi bir geçerli ve inandırıcı gerekçe olmaksızın, kamu'da görev yapan "Denetim Elemanları" "Sağlık Hizmetleri Sınıfı" ve "Teknik Hizmetler Sınıfı" karşısında bile Ek göstergeler, Özel Hizmet Tazminatları ve Yan Ödemeler göstergeleri yönünden büyük ölçüde geriletmişlerdir. Geriletirme ve dengesizlik 1988 yılından sonra yapılan düzenlemelerde hızlanmıştır.

Emekli keseneğine tabi olan ve sonuçta bağlanacak emekli maaşına da yansıyacak bulunan Ek göstergeler incelendiğinde Avukatlık Hizmetleri Sınıfının birinci derece kadrosunda olanların 1993 yılı itibarıyla 500 puan geride kaldığı görülmektedir. Bu dengesizlik düzeltilmediği takdirde 1994 ve 1995 yıllarında 600 puan geride kalacaktır.

Özel Hizmet Tazminatı bakımından da Avukatlık Hizmetleri Sınıfı hiç de iç açıcı durumda değildir. Genel İdare Hizmetleri Sınıfında birinci derece kadroda bulunanlara 657 Sayılı Kanuna göre en yüksek devlet memuru aylığının (Ek gösterge dahil) bürüt tutarının % 100'üne kadar Özel Hizmet Tazminatı ödenmekte, bu oran sağlık personeli ve denetim elemanları için % 80, Teknik Hizmetler Sınıfı için % 75 olmakta, Avukatlık Hizmetleri Sınıfına da % 55 uygulanmaktadır.

Yan ödeme göstergelerinde de haksızlık ve eşitsizlik sürmektedir. Bugün için Avukatlık Hizmetleri Sınıfına verilen iş güçlüğü puanı 600, temininde güçlük puanı 650'dir. Oysa Bakanlık, Genel Müdürlük ve Bölge düzeyinde görev yapan müfettişlere verilen iş güçlüğü puanı 1350, temininde güçlük puanı bunun yarısı, 675, toplam 2025 puandır.

Kamuda görev yapan diğer sınıflara göre ekonomik durumları gerilettilen kamu avukatları, işçi statüsünde çalışan bir elemandan da çok düşük maaş almaktadır. Kamu Avukatlarının yaklaşık 7.000.000.- TL. aldığı bir kurumda "Tablacı" kadrosunda çalışan bir işçi yaklaşık 15.000.000.- TL. almaktadır.

Kamu'da sözleşmeli statüde çalışan meslekdaşlarımızın iş güvenliği, sicil değerlendirilmesi ve bunun ücrete yansımaları, harcırah sorunlarını ve iş kanunu hükümleri uyarınca istihdam edilen kapsam dışı işçi statüsündeki kamu avukatlarının hukuki statülerindeki belirsizlikleri, ücret politikasındaki dengesizlikleri, genel olarak kamu avukatlarının vekalet ücretlerinde limit konulması hususları kamu avukatlarının başlı başına bir yeni düzenleme konusu olacak eşitsizlik durumlarını ortaya koymaktadır.

Kamu İktisadi Teşebbüslerinde ise ayrı bir karmaşa yaşanmaktadır. Kamu İktisadi Teşebbüslerinde çalışan Avukatlar, bu kuruluşların personel rejimine bağlı olarak bir kısmı kadrolu, bir kısmı işçi statüsünde, bir kısmı SSK'na tabi sözleşmeli, bir kısmı Emekli Sandığı'na tabi sözleşmeli statüde çalışmaktadırlar. Bu meslekdaşlarımız istihdam şekline bağlı olarak farklı ücret ve özlük haklarıyla hizmet vermektedirler.

Kamu İktisadi Teşebbüslerinde hizmet güvencesinin bulunmaması ise en büyük olumsuzluğu oluşturmaktadır.

Bütün bu sakıncaların önlenmesi için farklılıkları giderecek ortak bir düzenlemeye gidilmesinde zorunluluk bulunmaktadır.

Uzun vadede sorunun kalıcı çözümü biçimi, eski Yüksek Hakimler Kurulu yapısına benzer bir modelde; bağımsız, kendi özlük haklarını kendisi düzenleyen, kendi denetimini kendisi yapan "Yüksek Avukatlar Kurulu'nun" oluşturulması ve tüm kamu avukatlarının bu kurula bağlanmasıdır. Böyle bir yapılaşma ile Avukatların her türlü baskıdan

uzak, verimli çalışması, sorunların tek kurumda toplanıp çözümlenmesi sağlanabilir.

Kamu Avukatlarının sorunları kadar güncel bir sorun da serbest çalışan Avukatların "Hayat Standardı" uygulaması hususudur.

Hayat Standardı uygulaması, Gelir Vergisinin gerçek gelir üzerinden alınması kuralını dışlayan bir tür "BAŞ VERGİSİ" niteliğindeki Maliye salmasıdır. Gelir Vergisi Kanununun Mükerrer 116. maddesine Geçici Maddeler eklene eklene Hayat Standardı kalıcı vergilendirme unsuru haline getirilmiştir.

Maliye Bakanlığı, elindeki elemanları, çağdaş aygıtları, teknolojik ilerlemeyi ve geniş olanaklarını devreye sokup mükelleflerin gerçek gelirlerini saptayacağına işin kolayına yönelmiştir. "Mükelleflerin elde ettiği gelirler, asgari gider düzeyinin altında kalmaz" mantığı fevkalade sakat ve tehlikelidir.

"Hayat Standardı, gerçek usulde beyanname verme kuralını benimsemiş olan bir sisteme monte edilmiş "Götürü Asgari Vergi" yamasıdır. Ama yama artık elbisenin tamamını kaplamaya başlamıştır.

Hayat Standardı uygulamasında, Anayasanın "Herkes, kamu giderlerini karşılamak üzere mali gücüne göre vergi ödemekle yükümlüdür" şeklindeki 73. maddesindeki "Mali Güç" kriteri bir kenara itilmiştir. Gelir Vergisi Kanununun 1. maddesindeki "Gelir, bir gerçek kişinin bir takvim yılı içinde elde ettiği kazanç ve iratların safi tutarıdır" hükmü unutulmuştur. Vergi Usul Kanununun 3. maddesindeki "Vergilendirmede vergiyi doğuran olay ve bu olaya ilişkin muamelelerin gerçek mahiyeti esastır" kuralı terkedilmiştir.

Anayasa Mahkemesi kararında "Hayat Standardı Esası" gerçeğin bulunmasına yardımcı bir yöntem olarak kabul edilebilir denilerek böyle bir uygulama için sıkıntılı bir yorum yapılmıştır.

Karine ve "Ne yapalım kazansaydı" varsayımı gerçeğe tercih edilmektedir. Bu sakat anlayış sürerse, kişilerin kazanmadıkları, kazanamadıkları hayali gelirler üzerinden salma vergiler yerleşirse diğer serbest meslek erbabını bilemeyiz ama avukatlar "ONUR"larından vazgeçemeyeceklerine göre mesleklerinden vazgeçeceklerdir.

Avukatlar için Hayat Standardı temel gösterge tutarı, faaliyetin yapıldığı takvim yılı sonunda geçerli olan ve 16 yaşından büyük sanayi kesiminde çalışan işçiler için uygulanan asgari ücretin yıllık bürüt tutarının (2,8) katıdır.

Şimdi bu yıl meslekdaşların yoğun olduğu Büyük Şehir Belediyesi olan yerlerde serbest çalışan meslekdaşlarımızın Hayat Standardı temel göstergesini hesaplayalım.

$$2.497.500 \times 12 \times 2,8 = 83.916.000.- \text{ TL.}$$

$$83.916.000 \times \frac{25}{100} = 20.979.000.- \text{ TL.}$$

$$83.916.000 + 20.979.000 = 104.895.000.- \text{ TL.}$$

Bu rakama, ilave gösterge tutarı dahil değildir.

104.895.000.- TL.'lık temel gösterge için kazansın, kazanmasın, isterse zarar etsin bir Avukat fon kesintisi dahil yaklaşık 40.000.000.- lira vergi ödeyecektir.

Meslekdaşlarımızın büro gideri, Sigorta Primi, Katma Değer Vergisi ve diğer zorunlu giderlerini gözönüne alırsak anılan vergi, altından kalkamayacak bir yük olacaktır.

Hayat Standardı uygulaması, kamu kurumlarında çalışan mükelleflerin vergi yükü ile serbest avukatların vergi yükü arasında da fahiş fark doğurmaktadır.

(1 Ocak 1992 – 31 Aralık 1992) tarihleri arasında 35 sene hizmet gören bir kamu avukatının gelir vergisi 13.211.000.- TL., 10 sene hizmet gören bir avukatınki ise 7.812.000.- TL.'dir. Oysa aynı dönem için 2 yıllık bir serbest avukat fonlar dahil 19.851.321.- TL. ödemiştir.

Avukatlarla diğer serbest meslek mensupları arasında tartışılmaz farklılıklar vardır. Avukat, yargının tıpkı savcı yargıç gibi ayrılmaz bir unsurudur; serbest çalışmakla birlikte yaptığı görev, kamu görevidir. Bu nitelikteki bir mesleği, vergilendirme işleminde serbest mesleklerle bir tutmak fevkalade hatalıdır, sakıncalıdır.

Ayrıca Avukatlar, birinci sınıf tacirlerle de eş değer tutulamaz. Avukatlara Noterler tarafından düzenlenen vekaletnamelede bağlı olduk-

ları Vergi Dairesi ve Mükellef Sicil Numaraları yazılması zorunludur. Vekaletnameler, Maliye Bakanlığı'ndaki bir merkezi birime de bildirilmektedir. Bu birimden her serbest çalışan avukatın gerçek gelir durumunu belirlemek mümkündür, kolaydır. Böyle bir çalışma ile avukatların gerçek gelir durumuna göre vergi alınması çok kolaydır.

Özetle söylemek gerekirse Avukatlara "Hayat Standardı" uygulanamaz. Süratle avukatları, uygulama dışına çıkartacak yasal düzenleme yapılmalıdır.

Serbest çalışan avukatların ve kamu kesiminde çalışan avukatların sayılan sorunları çözülemese meslekten ayrılmalar, kitle halinde yazıhane kapatmalar olacaktır.

Türkiye Barolar Birliği, savunma mesleğinin ve avukatların sorunlarının çözümü için başta Başbakan ve Maliye Bakanı olmak üzere tüm yetkilileri uyarmış, fakat bugüne kadar çözüm için olumlu hiç bir adım atılmamış, gerekli gayret gösterilmemiştir.

Avukatların sorunlarının çözümü için Türkiye Barolar Birliği'nin 11 Kasım 1993 tarihinde Basın Toplantısında tanıdığı süre olan 31.12.1993 tarihinin de geride kalması üzerine Barolarımız, çeşitli eylemlere başlamıştır; eylemlerin, giderek hiç istenmeyecek boyutlara gelmesi olası ve kaçınılmazdır.

Bugünkü toplantımızda, bütün sorunlarımızı konuşacağız, tartışacağız, önümüzdeki günlerde takınılacak tavrı, izlenecek yolu belirleyeceğiz, eylem biçimini saptayacağız.

15.5.1992 tarihinde Adalet Bakanlığı'nca Bakanlar Kurulu'na gönderilen Avukatlık Yasası Değişikliği Tasarısı, nihayet TBMM. Adalet Komisyonu'nda görüşülmeye başlanmıştır. Tasarı Kurulan Alt Komisyona verilmiş, burada da gerekli çalışma yapılmıştır. Önümüzdeki günlerde tekrar Ana Komisyon'da görüşülecektir.

Belki mükemmel bir tasarı değil, eksiklikleri olabilir. TBMM. Adalet Komisyonu'nda bir kısım eksiklikler, aksaklıklar giderilecektir.

Değişiklik yapılmıyor diye görevlerimizi yerine getirmiyor değiliz. Tarafsız bağımsız bir BASKI GRUBU olarak ödünsüz davranıp, çekinmeden görüş bildiriyoruz.

Toplumda, Barolarımız gerçek bir baskı grubu olmalı, savunma mesleğinin çağdaş demokratik bir yapıya kavuşması için savunma hakkının önündeki tüm engeller kaldırılmalı, eksiksiz, etkili, güçlü adaleti gerçekleştiren savunma, hukukumuzdaki saygıdeğer yerini almalıdır.

Türkiye Barolar Birliği, Anayasa'nın "YÜRÜTME" Bölümünde değil, "YARGI" Bölümünde yer almalıdır. "SAV-SAVUNMA-KARAR" bütünlüğü, Anayasa'da da belirtilmelidir. Yargının bağımsızlığı anlayışı doğrultusunda BAROLARIN DA BAĞIMSIZLIĞI sağlanmalıdır. Vesayete ilişkin hiç bir hüküm, Anayasa'da yer almamalıdır. Anayasa Mahkemesinde ve Hakimler ve Savcılar Yüksek Kurulu'nda Türkiye Barolar Birliği'ni temsilen üye bulunmalıdır.

Türkiye Barolar Birliği'nin Anayasa Mahkemesi'nde dava açma hakkı tanınmalıdır.

Bu sayılanlar gerçekleştiği zaman, "SAVUNMA HAKKI" çağdaş bir içerik ve anlam kazanacaktır. İşte o zaman SAVUNMA, gerçek anlamda yargının, adaletin GÖREN GÖZÜ, DUYAN KULAĞI, KONUŞAN AĞZI OLACAKTIR. "SAVUNMAYI" kaldırınız, Adalet, temelsiz, güçsüz ve etkisiz olur.

Geçen hafta, değerli yazar ve hukukçu Uğur MUMCU, Ankara Barosu eski Başkanı ve demokratik laik hukuk devleti savaşçısı Muammer AKSOY'un alçakça öldürülmelerinin yıl dönümleri için duyarlı ve etkili toplantılar yapıldı.

Başta bu değerli iki insan olmak üzere Bahriye ÜÇÖK, Çetin EMEÇ ve pek çok değerli aydının katilleri hala bulunamadı. Caniler, cesaretlenip yeni kurbanlar seçmektedirler. Sorumlu siyaset adamlarının namus borçları askıda kaldı; cinayetleri aydınlatamayan, katilleri bulamayan devlet bu konuda kurulan TBMM. Komisyonu Başkanı'nın söylediği gibi "ACZ İÇİNDEDİR - TÖHMET ALTINDADIR" .

Türkiye'de ırkçı, ayrılıkçı, dinci, mukaddesatçı, solcu teröre kurbanlar verilmesi, devam ediyor. Hangi amaçla yapılırsa yapılsın teröre hiç bir haklı gerekçe gösterilemez. İster kişi, ister örgüt, isterse devlet tarafından yapılsın terör bir demokrasi ve insanlık ayıbıdır; insan hak ve özgürlüklerine saldırıdır, asla hoşgörü ile karşılanamaz.

Son zamanlarda Yüksek Yargı Organlarının, Yüksek Seçim Kurulu'nun, Mahkemelerin ve kararlarından dolayı Yargıçların yerli-yersiz, olur-olmaz acımasızca ve hakarete varıncaya kadar eleştirilmesi, bağımsız yargıyı, yargı gücünü zedelemiştir. Bağımsız yargı, hepimizindir, tüm ulusundur, yapıcı ve haklı eleştirilerle yol gösterici olarak birlikte sahip çıkmak, ayakta tutmak zorundayız.

Bağımsız yargı demokratik laik hukuk devletinin olmazsa olmaz koşuludur; insan hak ve özgürlüklerinin temel güvencesi olan yargı kuruluşları ve yargıçlar halkın gözünde küçük düşürülüp etkisiz hale sokulunca, hukukun üstünlüğü kuralı rafa kaldırılınca devletin en üst basamağındaki yöneticiler dahil Türkiye'de kimsenin güvencesi ve sığınacağı yer kalmaz; yargının temelleri yıkılırsa herkes altında kalır.

Basın Konseyi'nin çağrısı üzerine toplanan bazı basın ve TV. kuruluşlarının biraraya gelerek, bir kamu müessesesi olan gazetecilik mesleğinin ahlâka aykırı özel amaç ve çıkarlara alet edilmesine kesinlikle karşı olduklarını vurgulamalarını, insanların özel hayatına ve insanlık onuruna saldırı, hakaret ve iftira gibi davranışları önleme girişimlerini hem basın özgürlüğü ve demokratik hukuk devleti hem de kişi hak ve özgürlükleri açısından fevkalâde önemli buluyoruz, kutluyoruz.

Halen TBMM. Genel Kurulu'nda bulunan bir yasa önerisi, demokratik hukuk devleti ve hukukun üstünlüğü ilkesini zedelemektedir. İdari Yargılama Usulü Kanunu'na ilişkin tasarruğun 2. maddesinde bir Milletvekilinin önerisi üzerine yapılan değişiklik fevkalâde sakıncalıdır.

Anılan öneri ile idari iptal ve tam yargı davalarında mevcut yasa metnindeki "menfaatleri ihlâl edilenler" sözcükleri yerine "kişisel menfaatlerin doğrudan ihlal edilmesi" koşulu getirilmekte "Hakları muhtel olanlar" sözcükleri yerine "Hakları DOĞRUDAN muhtel olanlar" değişikliği getirilmekte, bunlar yetmezmiş gibi değişikliklerin, "Kanunun yürürlüğünden önce açılmış olup DEVAM EDEN veya hükme bağlanmış olup da KESİNLEŞMEMİŞ bulunan davalar" için de uygulanması için geçici madde konulmaktadır.

Hatırlanacağı gibi benzer bir değişiklik isteği, 1988 yılında da Adalet Komisyonu'ndan geçmiş, bilahare TBMM Genel Kurulu'nda yasa metninden çıkarılmıştı. TBMM.de tek partinin çoğunluğu elde bulunduğu dönemde bile değişiklik isteği, görülmekte olan davaları kap-

samamıştı. Komisyonda Adalet Bakanlığı temsilcilerinin muhalefetine rağmen kabul edilen değişiklik yasalaşacak olursa toplumsal yararları ve kamu düzenini yaralayan idari işlem ve eylemler nedeniyle bireyler ve kitle örgütleri idari dava açamayacaklardır. Kişiler de kendilerini doğrudan etkilemeyen, çıkarlarını zedelemeyen idari eylemlere karşı yargı yoluna gidemeyeceklerdir. Özetle idarenin hukuka aykırı, keyfi, haksız ve yolsuz işlemleri ve eylemleri, toplum yararına ve kamu düzeyine zarar verse bile kişiler ve meslek örgütleri iptal istemiyle idari yargıya başvuramayacaklardır.

Biz hukukun üstünlüğüne, demokratik hukuk devleti ilkesine idari tasarrufların bağımsız yargıçlarca denetlenmesi kuralına tamamen aykırı böyle bir değişikliğin TBMM'den geçmeyeceğine inanmak istiyoruz.

Programda "...bir hukuk reformu gerçekleştirmek kararı" olan, "...temel hak ve özgürlükleri güvence altına alacak mekanizmalar oluşturmak" vaadi bulunan, "Modern yaşamın en önemli unsurlarından biri çevre sorunlarıdır. Çevre kirliliğinin önlenmesi için teşvik mekanizmalarını geliştireceğiz" iddiasında olan bir hükümeti oluşturan partilere düşen ilk iş, vakit geçirmeden bu yasa önerisini TBMM'den geri çekmek, bu yapılamıyorsa TBMM Genel Kurulu'nda yasalaşmasını önlemektir.

Türkiye Barolar Birliği ve Barolarımız, sorunun sonuna kadar takipçisi olacaktır. Bir hukuk ayıbı olan böyle bir yasa çıksa bile, kanunun iptali için Anayasa Mahkemesi'ne götürülmesi uğraşı verilecektir.

Bazı TBMM üyelerinin Anayasa'da yazılı yeminlerini ve laiklik ilkesini unutarak "Şeriat din kurallarının bütününü ifade eder; insanları yüceltmeyi amaçlar" şeklindeki sözlerle şeriata hoşgörülü bakmalarını, yeşil ışık yakmalarını ve bu amaca yönelik olarak Anayasa Mahkemesi Başkanı'na muhtıra göndermelerini ve Anayasa Mahkemesi Başkanı ve Üyelerine yasa ile konuşma yasağı getirmek, kurumsal ve bireysel özgürlüklerine kısıtlama getirmek isteklerini, şiddetle kınıyoruz.

Bu tür girişimlere karşı susan siyaset adamlarını, kurum ve kuruluşları, kimi basın ve aydınları da ayıplıyoruz.

Beni sabırla dinlediniz, teşekkür eder, saygılar sunarım.